

Designing a Model of Decentralization (Political-Economic) in the Provinces of Iran in the Direction of Optimal Governance with a Mixed Approach

Omid Jalili Qasim Agha*
Fouad Makvandi**
Cyrus KORahi Moghaddam***
Vahid Chenari****
Arash Jamalmanesh*****

Extended Abstract

Introduction and objectives

Today, the optimal governance paradigm is used on a wide scale from local to international level. According to many experts and experts in this field of research, the most important and effective theory on the way to achieving the desired governance is "decentralization of (political-economic) power" (Chigbu, 2021). Decentralization has been considered as one of the indicators of reducing power distance. Decentralization, means the delegation of power (in political and economic matters), leads to a reduction in the power gap between different levels and the power gap between the government and the people (Rodríguez, 2018). The main problem of this research is that currently there is no firm determination in the country's political and policy-making system to realize the model of decentralization and delegation of authority to local authorities (such as governorates, etc.). On the other hand, it has been found that simply increasing decentralization does not increase welfare; rather, the necessary

---

* Department of Public Administration, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran, jalili@pnu.ac.ir.

** Department of Public Administration, Shushtar branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran (corresponding author), foad.makvandi@iau.ac.ir.

*** Department of Public Administration, Suleiman Mosque Branch, Islamic Azad University, Suleiman Mosque, Iran, S_korahi@yahoo.com.

**** Department of Public Administration, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran, Vahid.chenari@iau.ac.ir.

***** Department of Public Administration, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran, mailto:jamalmanesh@gmail.com.

infrastructure for handing over affairs to the provinces should be evaluated first, and then the realization and improvement of social welfare in the provinces (Khanzadi et al., 1400). From a theoretical point of view, not much effort has been made to provide a political-economic decentralization model, which indicates a major research gap in governance literature. With all the aforementioned, the question of how decentralization helps to realize the desired governance, due to the disagreements and deficiencies that exist in the field of theoretical literature and research background, remains without a firm and definitive answer; Therefore, the main question of this research is: "What is the model of decentralization (political-economic) in Iran's provinces in the direction of good governance?"

Method

This research is practical in terms of purpose, which was done with a mixed (qualitative-quantitative) approach. The statistical community in the qualitative section includes university experts who have a history of education in the field of public administration and valid scientific articles in this field. To determine the samples of this research and to determine this group of experts, a non-probability and purposeful sampling (Judgmental Sampling) method was used. The criterion for determining the sample size in this research is to reach theoretical saturation, which was achieved after fourteen interviews.

The snowball technique was used for sampling. The statistical population of the quantitative stage was the senior and middle managers of the governorate and the program and budget organization and managers of general offices in the provinces of Tehran, Isfahan, Kurdistan, and Khuzestan (N=183). Considering that the number of the studied community is limited, the entire studied community has been used completely and non-randomly as the investigated sample. The main tool of data collection in the qualitative part is the semi-structured in-depth interview. To determine the validity and reliability of the interviews, two methods of retesting and double coder agreement were used.

In the quantitative part, to test these research hypotheses, a researcher-made questionnaire including 147 items was used to collect information. The items of the questionnaire were compiled exactly based on the indicators identified in the qualitative phase of the research. In this research, the database theory method has been used to analyze qualitative data. Data

analysis in the qualitative section has been done using MAXQDA software version 2020. Inferential statistics and Partial Least Squares (PLS) version 2024 were used to analyze the data and test the research hypotheses.

Results

Based on the results of three stages of coding in the second part of the research, the obtained data are classified into 9 main categories. According to professors and experts, out of all the indicators obtained from the qualitative analysis of 14 interviews, including 9 categories and 30 indicators, have been used to formulate the model of decentralization (political-economic) in the direction of good governance.

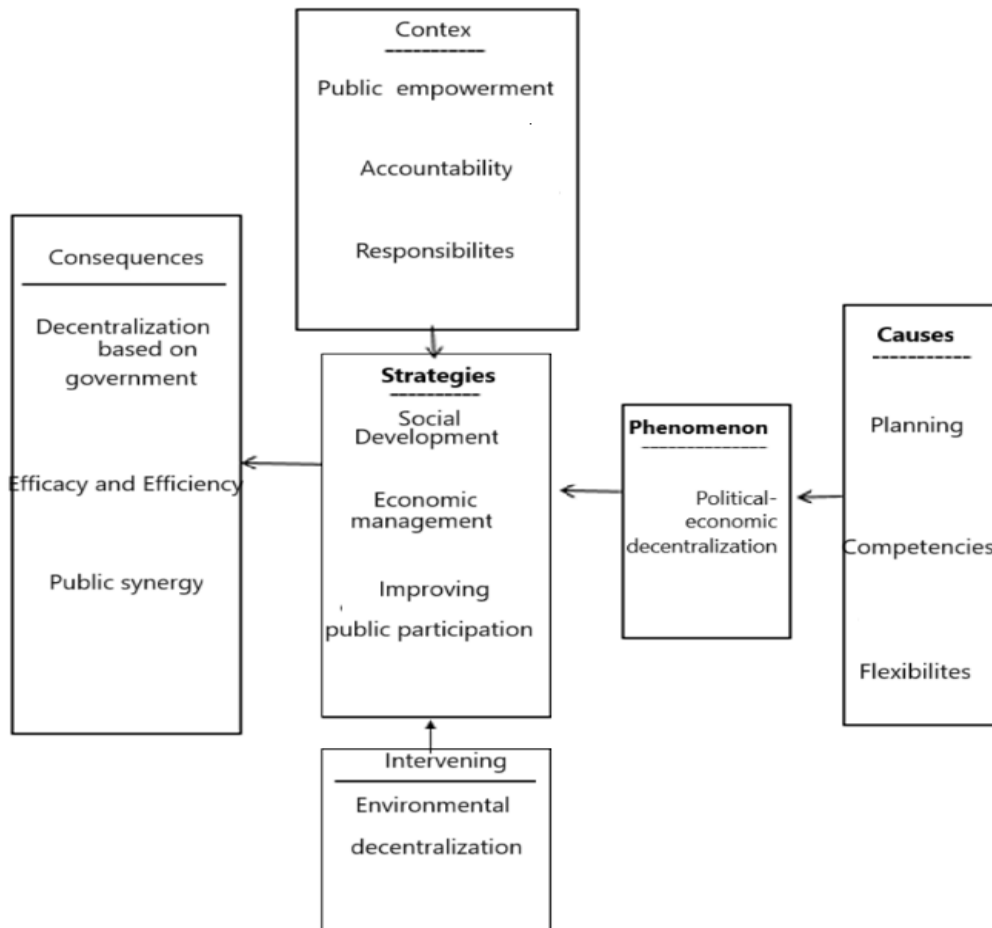

Figure 1- Research paradigm model

A survey approach was used to validate the obtained model. To check the validity of the questionnaires, two indices Content Validity Index (CVI) and Content Validity Ratio (CVR) have been measured. The results of the content validity index of the questions show that the CVI of all the questions is higher than 0.8, which is the result of the validity of the content of each question. Also, considering that the CVR value of each question is greater than 0.56, the content validity ratio of this questionnaire has been confirmed.

The value of Cronbach's alpha reliability and composite reliability for all variables in the research model is more than 0.7. Therefore, the research questionnaire has the necessary reliability. Based on the obtained results, it was found that the conditions of convergent validity are also established. Therefore, convergent validity is also confirmed. The results of the Fornell-Larcker test also confirm the validity of the tool. The coefficient of determination test (R²) and the GOF index (equal to 0.698) also confirm the appropriate fit of the research model. In total, the results of the quantitative part showed that the proposed model in this research has good validity from the point of view of path coefficient and significant value.

Discussion and conclusion

Decentralization and formation of local government is a complex and long process that works to increase the participation of all people of a society in the development process based on local capacities, abilities, and resources. In decentralization, the central government hands over decision-making authority to local institutions whose officials are elected by the people of the same place; but their performance is under the control and supervision of the central government. In better words, decentralization refers to the relative authority of local governments in terms of setting goals, providing resources, and managing and implementing public policies. Decentralization facilitates and accelerates decision-making. It increases competition between local governments. It brings regional development and increases transparency and accountability by bringing the government closer to the people. Decentralization is also mentioned in articles of the law of the fifth five-year development plan of the country. In developing countries, there are several categories of main tasks, including "establishing the rule of law and ensuring the implementation of regulations",

"creating macroeconomic stability", "and creating and upgrading infrastructure ", " providing welfare services ", " protecting the environment "and" strengthening the productive capacity of the national economy" can be summarized as the most important activities of the public sector. This research is one of the first studies that provide a comprehensive model related to decentralization in the direction of good governance. The components identified in the model of this research can have management guidelines for policymakers to facilitate the decentralization process and consequently strengthen good governance. Also, the proposed model provides researchers with a new perspective by separating different factors so that they can identify the important areas of decentralization from the perspective of good governance.

Appreciation and thanks

The authors appreciate and thank all the experts who participated in this research. Also, the authors express their gratitude to all managers and employees of the Public Administration Department of the **Islamic Azad University, Shoushtar Branch**.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Key words: optimal governance, decentralization, policy making, decision making.

طراحی مدل عدم‌تمرکز (سیاسی-اقتصادی) در استان‌های ایران در راستای حکمرانی مطلوب با رویکرد آمیخته

امید جلیلی قاسم آقا*
فواد مکوندی**
سیروس کراهی مقدم***
وحید چناری****
آرش جمال‌منش*****

چکیده تفصیلی مقدمه و اهداف

امروزه پارادایم حکمرانی مطلوب در مقیاس وسیعی از سطح محلی تا بین‌المللی به کار برده می‌شود. به گمان بسیاری از خبرگان و صاحب‌نظران این قلمرو تحقیقاتی، مهم‌ترین و مؤثرترین نظریه در راه رسیدن به حکمرانی مطلوب «تمرکز دایمی قدرت (سیاسی - اقتصادی)» می‌باشد (چیگو،^۱ ۲۰۲۱). تمرکز دایمی به عنوان یکی از شاخص‌های کاهش فاصله قدرت مورد توجه قرار گرفته است. تمرکز دایمی به معنای تفویض قدرت (در مسائل سیاسی و اقتصادی) به کاهش فاصله قدرت بین سطوح مختلف و فاصله قدرت بین دولت و مردم منجر می‌شود (رودریگز،^۲ ۲۰۱۸). مسئله اصلی این پژوهش آن است که در حال حاضر عزم راسخی در نظام سیاسی و خط‌مشی‌گذاری کشور برای تحقق الگوی تمرکز دایمی و تفویض اختیار به قدرت‌های محلی (مانند استانداری‌ها و غیره) مشاهده نمی‌شود. از سوی دیگر، مشخص شده است که صرف افزایش تمرکز دایمی، رفاه را افزایش نمی‌دهد؛ بلکه ابتدا باید زیربنای لازم برای واگذاری امور به

---

* گروه مدیریت دولتی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران
** گروه مدیریت دولتی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران (نویسنده مسئول)
foad.makvandi@iau.ac.ir
*** گروه مدیریت دولتی، واحد مسجد سلیمان، دانشگاه آزاد اسلامی، مسجد سلیمان، ایران. S_korahi@yahoo.com
**** گروه مدیریت دولتی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران
vahid.chenari@iau.ac.ir
***** گروه مدیریت دولتی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران
mailto:jamalmanesh@gmail.com

1. Chigbu
2. Rodríguez

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۳

استان‌ها ارزیابی شود و سپس انتظار محقق‌شدن و بهبود رفاه اجتماعی در استان‌ها را داشت (خانزادی و همکاران، ۱۴۰۰). از دیدگاه نظری نیز تاکنون تلاش زیادی برای ارائه الگوی تمرکززدایی سیاسی-اقتصادی انجام نشده است که این امر بیان‌کننده یک شکاف تحقیقاتی عمده در ادبیات حکمرانی است. با تمام اوصاف یادشده، این سؤال که چگونه عدم‌تمرکز به تحقق حکمرانی مطلوب کمک می‌نماید، به دلیل اختلاف‌نظرها و کمبودهایی که در حوزه ادبیات نظری و پیشینه پژوهش پابرجاست، بدون پاسخ محکم و قطعی به قوت خود باقی است؛ از این رو، سؤال اصلی این پژوهش این است: «مدل عدم‌تمرکز (سیاسی-اقتصادی) در استان‌های ایران در راستای حکمرانی مطلوب چگونه است؟»

روش

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته (کیفی-کمی) انجام شده است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان دانشگاهی است که دارای سابقه آموزش در حوزه مدیریتی دولتی و مقالات علمی معتبر در این زمینه هستند. برای تعیین نمونه‌های این پژوهش و تعیین این گروه از خبرگان از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی و هدفمند^۱ استفاده شده است. ملاک تعیین حجم نمونه در این پژوهش، رسیدن به اشباع نظری است که بعد از چهارده مصاحبه اشباع نظری حاصل شده است.

برای نمونه‌گیری از تکنیک گلوله برفی استفاده شده است. جامعه آماری مرحله کمی، مدیران ارشد و میانی استانداری و سازمان برنامه‌بودجه و مدیران ادارات کل در استان‌های تهران، اصفهان، کردستان، خوزستان بودند (N=183). با توجه به اینکه تعداد جامعه مورد مطالعه محدود می‌باشد، کل جامعه مورد مطالعه به‌طور کامل و غیرتصادفی به‌عنوان نمونه مورد بررسی استفاده شده است. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در بخش کیفی، مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته است. جهت تعیین روایی و پایایی مصاحبه‌ها از دو روش بازآزمون و توافق دو‌کدگذار استفاده شده است.

در بخش کمی، برای آزمون این فرضیات تحقیق، از ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته شامل ۱۴۷ گویه برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. گویه‌های پرسش‌نامه دقیقاً بر مبنای شاخص‌های شناسایی شده در فاز کیفی تحقیق تدوین شده است. در این پژوهش از روش تئوری داده‌بنیاد برای تحلیل داده‌های کیفی استفاده شده است. تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از نرم‌افزار Maxqda نسخه ۲۰۲۰ انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات تحقیق از آمار استنباطی و تکنیک حداقل مربعات جزئی (PLS) نسخه ۲۰۲۴ استفاده شده است.

نتایج

بر اساس نتایج حاصل از سه مرحله کدگذاری در بخش کیفی پژوهش، داده‌های به‌دست‌آمده در ۹ مقوله اصلی طبقه‌بندی می‌شوند. با نظر استادان و کارشناسان امر، از تمامی شاخص‌های به‌دست‌آمده از تحلیل کیفی ۱۴ مصاحبه، شامل ۹ مقوله و تعداد ۳۰ شاخص جهت تدوین مدل عدم‌تمرکز (سیاسی-اقتصادی) در راستای حکمرانی مطلوب به‌کار گرفته شده است.

شکل ۱: مدل پارادایمی تحقیق

جهت اعتبارسنجی مدل بدست آمده از رویکرد پیمایشی استفاده شد. برای بررسی روایی پرسش‌نامه‌ها دو شاخص CVI^1 و CVR^2 سنجیده شده است. نتایج بررسی شاخص روایی محتوای سؤالات نشان می‌دهد CVI همه سؤالات بالاتر از $0/8$ هستند که نتایج روایی محتوای تک تک سؤالات است. همچنین، با توجه به اینکه مقدار CVR تک تک سؤالات بزرگ‌تر از $0/56$ شده است، نسبت روایی محتوای این پرسش‌نامه تأیید شده است.

مقدار پایایی آلفای کرونباخ و پایایی مرکب برای تمام متغیرهای حاضر در مدل پژوهش بیش از $0/7$ می‌باشد. بنابراین، پرسشنامه تحقیق از پایایی لازم برخوردار است. براساس نتایج به دست آمده مشخص شد که شروط روایی همگرا نیز برقرار است. از این رو، روایی همگرا نیز تأیید شده است. نتایج آزمون فورنل-لاکر نیز روایی ابزار را تأیید می‌نماید. آزمون ضریب تعیین (R^2) و شاخص GOF (برابر با $0/698$) نیز برازش مناسب مدل پژوهش را تأیید می‌کند. در مجموع نتایج بخش کمی از منظر ضریب مسیر و مقدار معناداری نشان داد که مدل پیشنهادی در این تحقیق از اعتبار مناسبی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

تمرکززدایی و تشکیل حکومت محلی فرآیندی پیچیده و طولانی است که جهت افزایش مشارکت تمامی افراد یک جامعه در فرایند توسعه براساس ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها و منابع محل عمل می‌کند. در تمرکززدایی، دولت مرکزی اختیار تصمیم‌گیری را به نهادهای محلی واگذار می‌کند که متصدیان آنها توسط مردم همان محل انتخاب شده‌اند؛ اما عملکرد آنها تحت کنترل و نظارت حکومت مرکزی است. به عبارتی بهتر، تمرکززدایی به اختیارعمل نسبی دولت‌های محلی در زمینه تعیین اهداف، تدارک منابع و اداره و اجرای سیاست‌های عمومی اشاره دارد. تمرکززدایی موجب تسهیل و تسریع در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود. رقابت بین دولت‌های محلی را افزایش می‌دهد. توسعه منطقه‌ای به همراه می‌آورد و با نزدیک کردن دولت به مردم موجب افزایش شفافیت و پاسخگویی می‌شود. در موادی از قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور نیز به بحث تمرکززدایی اشاره شده است. در کشورهای در حال توسعه چند دسته وظیفه اصلی شامل «پی‌ریزی حکومت قانون و تضمین اجرای مقررات»، «ایجاد ثبات اقتصادی کلان»، «ایجاد و ارتقا زیرساخت‌ها»، «ارائه خدمات رفاهی»، «حفاظت از محیط‌زیست» و «تقویت توان تولیدی اقتصاد ملی» را به‌طور خلاصه می‌توان مهم‌ترین فعالیت‌های بخش عمومی عنوان کرد. این پژوهش از نخستین مطالعاتی است که مدلی جامع در رابطه با تمرکززدایی در راستای حکمرانی مطلوب

ارائه می‌دهد. مولفه‌های شناسایی شده در مدل این پژوهش می‌تواند رهنمودهایی مدیریتی برای سیاست‌گذاران جهت تسهیل فرایند تمرکززدایی و به تبع آن تقویت حکمرانی خوب داشته باشد. همچنین مدل پیشنهادی با تفکیک عوامل مختلف نگرش جدیدی در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد تا بتوانند حوزه‌های مهم تمرکززدایی را از منظر حکمرانی خوب شناسایی کنند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از کلیه خبرگانی که در این پژوهش مشارکت داشتند تقدیر و تشکر می‌کنند. همچنین نویسندگان سپاسگزاری خود را از کلیه مدیران و کارکنان گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر ابرار می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار می‌کنند که هیچ تعارض منافی وجود ندارد.
واژگان کلیدی: حکمرانی مطلوب، تمرکززدایی، خط‌مشی‌گذاری، تصمیم‌گیری.

مقدمه

در نیم قرن اخیر، تمرکززدایی قدرت (سیاسی-اقتصادی) از دولت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای توسعه و به‌موازات آن یک فرایند دموکراتیک شناخته می‌شود. درعمل، تمرکززدایی، اغلب ترکیبی از اقدامات سیاسی، اداری و مالی است. بنابراین، نتیجه نهایی تمرکززدایی به اجرا و نحوه وزن‌دهی اقدامات مختلف در سیستم بستگی دارد. برای مثال، حتی در مواردی که به دولت‌های محلی سطح نسبتاً بالایی از خودمختاری مخارج و درآمد داده شده است، واحدهای زیرملی اغلب تحت نظارت و کنترل مرکزی قرار دارند. این امر به‌ویژه در مورد خدماتی، که ماهیت بازتوزیعی دارند، مانند آموزش، بهداشت و خدمات اجتماعی صادق است. در مورد خدمات عمومی محلی مانند زیرساخت‌های محلی، مدارس محلی یا خدمات پسماند/فاضلاب، معمولاً نیاز کمتری به مداخله دولت مرکزی وجود دارد (زربیان و رومرو،^۱ ۲۰۲۳).

تمرکززدایی نقشی مهم در بهبود خدمات‌دهی به ساکنان مناطق مختلف یک کشور دارد؛ زیرا قدرت و منابع بیشتری را در اختیار نهادهای محلی قرار می‌دهد. «کالاهای ناب محلی^۲»، مانند زیرساخت‌های محلی (چراغ‌های خیابان، جاده‌های محلی)، فاضلاب، برنامه‌ریزی کاربری زمین یا آموزش ابتدایی، معمولاً برای تأمین دولت محلی مناسب‌ترین در نظر گرفته می‌شوند. باوجوداین، کاملاً رایج است که دولت‌های محلی دست‌کم به‌نحوی در ارائه خدمات با ویژگی‌های بازتوزیعی دخیل باشند. در برخی کشورها، مانند کشورهای شمال اروپا، حتی خدمات بهداشتی، آموزشی و رفاهی از مرکز به دولت‌های محلی تفویض شده است. درمورد توزیع مجدد غیرمتمرکز، دولت مرکزی معمولاً مسئولیت هماهنگی و تضمین برابری شهروندان در بخش‌های مختلف کشور را برعهده دارد. به‌عنوان مثال، این را می‌توان با استفاده از انتقال قدرت از دولت‌های مرکزی به دولت‌های محلی یا با مقررات هنجاری یا هر دو به‌دست آورد (کپینگ،^۳ ۲۰۱۸).

تمرکززدایی مزیت‌های اطلاعاتی را فراهم می‌کند؛ زیرا دولت‌های محلی بینش بهتری در مورد ترجیحات شهروندان دارند و خدمات عمومی کارآمد را متناسب با جمعیت و انتقال منابع از ثروتمندان به فقرا امکان‌پذیر می‌کنند. ارائه خدمات عمومی محلی با تطبیق ارائه خدمات عمومی با ترجیحات ناهمگون گروه‌های جمعیتی کوچک‌تر، کارایی تخصیصی را به همراه دارد؛ به‌ویژه در ارائه خدمات عمومی، که ترجیحات محلی اهمیت دارد، دولت‌های محلی در تخصیص منابع بخش عمومی از دولت مرکزی بهتر عمل می‌کنند.

1. Zerbian & de Luis Romero

2. Pure local goods

3. Keping

همچنین، تمرکززدایی، رقابت را در داخل شهرداری‌ها و در مناطق افزایش می‌دهد. این نوع نظارت، که در آن رأی‌دهندگان مالیات و کیفیت خدمات در حوزه خود را با مالیات‌های حوزه همسایه مقایسه می‌کنند و سیاستمداران بدعملکرد را در انتخابات محلی مجازات می‌کنند، به رقابت شدیدتر بین سیاستمداران محلی کمک می‌کند. فشارهای رقابتی ناشی از تحرک و رقابت ممکن است کارایی را افزایش دهد. نیز، چنین شرایطی می‌تواند مسئولیت‌پذیری مقامات محلی را افزایش دهد و به تطابق بهتر با ارائه خدمات و ترجیحات محلی منجر شود (قدردانی و اسلامی، ۱۴۰۰).

امروزه پارادایم حکمرانی مطلوب در مقیاس وسیعی از سطح محلی تا بین‌المللی به‌کار برده می‌شود. بنابراین، پرواضح است که در این رابطه، نظریه‌های مختلفی نیز ارائه شود، که به‌گمان بسیاری از خبرگان و صاحب‌نظران این قلمرو تحقیقاتی، مهم‌ترین و مؤثرترین نظریه، در راه رسیدن به حکمرانی مطلوب «تمرکززدایی قدرت (سیاسی - اقتصادی)» می‌باشد (چیگو، ۲۰۲۱).^۱ در تعریف تمرکززدایی سیاسی - اقتصادی، رودریگز^۲ (۲۰۱۸)، در یکی از کامل‌ترین تعاریف ارائه‌شده در این حوزه می‌نویسد: تمرکززدایی به‌عنوان یکی از شاخص‌های کاهش فاصله قدرت موردتوجه قرار گرفته است. تمرکززدایی به‌معنای تفویض قدرت (در مسائل سیاسی و اقتصادی) به کاهش فاصله قدرت بین سطوح مختلف و فاصله قدرت بین دولت و مردم منجر می‌شود.

تمرکززدایی به‌عنوان اقداماتی تعریف می‌شود که طیفی از اختیارات، مسئولیت‌ها و منابع را از دولت مرکزی به دولت‌های محلی منتقل می‌کند که به‌عنوان اشخاص حقوقی انتخاب‌شده با رأی عمومی و دارای درجه‌ای از خودمختاری تعریف می‌شود. تعاریف مشابه اغلب توسط بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی دیگر مانند شورای اروپا، کمیسیون اروپا، سازمان ملل متحد و بانک جهانی استفاده می‌شود. در یک سیستم غیرمتمرکز، دولت‌های محلی توسط نهادهای سیاسی (با مجامع و دستگاه‌های اجرایی) اداره می‌شوند و دارایی‌ها و کارکنان اداری خود را دارند. آنها می‌توانند درآمدهای خود را افزایش دهند و مالیات، هزینه‌ها و هزینه‌های کاربر و بودجه خود را مدیریت می‌کنند (گراهام، ۲۰۱۹).^۳

مسئله اصلی این پژوهش از دو منظر قابل‌رؤیت است: ۱. عدم‌توجه کافی نظام حکمرانی کشور به تحقق الگوی حکمرانی غیرمتمرکز؛ ۲. فقدان الگوهای مناسب تمرکززدایی سیاسی - اقتصادی در ادبیات پژوهش داخل کشور. در رابطه با منظر اول باید گفت: هیچ عزمی در نظام سیاسی و خط‌مشی‌گذاری کشور برای تحقق الگوی تمرکززدایی و تفویض اختیار به قدرت‌های محلی (مانند استانداری‌ها و غیره) مشاهده نمی‌شود. نکته قابل‌توجه این است که در اسناد قانونی کشور نیز

1. Chigbu
2. Rodríguez
3. Graham

آشکارا به اهمیت تمرکززدایی اشاره شده است. اصل هفتم قانون اساسی، شوراها را از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشور می‌داند. در اصل صد نیز تأکید شده است که برای پیشبرد سریع برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و... از طریق همکاری مردم، اداره امور هر بخش و روستا و شهر و شهرستان با نظارت شورا صورت گیرد.

تجربه نشان داده است که انبوهی از نیازها و مشکلات هر محل و شهر می‌تواند به دست مردم و نمایندگان همان محل حل شود. از این رو، در پیش‌گرفتن رویکرد تمرکززدایی می‌تواند به شکل بالقوه نقش مهمی در کاهش مشکلات اقتصادی-اجتماعی کشور داشته باشد (احمدی و همکاران، ۱۴۰۰). شواهد تجربی نیز نشان می‌دهد که دولت با سیاست‌های اقتصادی و اختصاص بودجه و از طریق تقویت تمرکززدایی مالی، می‌تواند موجبات توسعه پایدار، رشد اقتصادی، برابری توزیع درآمد و رفاه را در جامعه فراهم نماید (نقیبی و همکاران، ۱۳۹۶).

از سوی دیگر، مشخص شده است که صرف افزایش تمرکززدایی، رفاه را افزایش نمی‌دهد؛ بلکه ابتدا باید زیربنای لازم برای واگذاری امور به استان‌ها و قدرت خودگردانی استان‌ها ارزیابی شود و سپس با استقلال در امور مالی، انتظار محقق شدن و بهبود رفاه اجتماعی در استان‌ها را داشت (خانزادی و همکاران، ۱۴۰۰). چنین گزاره‌ای به‌وضوح جایگاه و اهمیت تدوین یک الگوی جامع مدل عدم‌تمرکز سیاسی-اقتصادی در استان‌های ایران را نشان می‌دهد.

با وجود این، بررسی ادبیات پژوهش داخل کشور نشان می‌دهد که بخش عمده تحقیقات پیشین صرفاً با بازگو کردن مزیت‌های تمرکززدایی اختصاص داده شده و تلاش زیادی برای ارائه الگوی تمرکززدایی سیاسی-اقتصادی انجام نشده است که این امر بیان‌کننده یک شکاف تحقیقاتی عمده در ادبیات حکمرانی است. با تمام اوصاف یادشده، این سؤال که چگونه عدم‌تمرکز (سیاسی-اقتصادی) به تحقق حکمرانی مطلوب کمک می‌نماید، به دلیل اختلاف نظرها و کمبودهایی که در حوزه ادبیات نظری و پیشینه پژوهش پابرجاست، بدون پاسخ محکم و قطعی به قوت خود باقی است؛ از این رو، سؤال اصلی این پژوهش این است: «مدل عدم‌تمرکز (سیاسی-اقتصادی) در استان‌های ایران در راستای حکمرانی مطلوب چگونه است؟»

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

تمرکززدایی

بسیاری از کشورهای در حال توسعه در زمان استقلال خود به دنبال این بودند که استقلال سیاسی تازه‌یافته خود را با استقلال اقتصادی مستحکم کنند. رهبران آنها بر این باور بودند که این امر با

حفظ کنترل اساسی بر آن دسته از نیروهای اقتصادی، که می‌توانند آن را سرنگون کنند (مانند سرمایه‌گذاران خارجی و شرکت‌های تجاری متعلق به خارجی‌ها)، و منافع اقتصادی داخلی، که موقعیت خود را با ارتباطات نزدیک خارجی تقویت می‌کنند، به بهترین وجه به دست می‌آید. برای دستیابی به این هدف، بیشتر کشورها رویکرد مداخله‌گرایانه، متکی به خود و سوسیالیستی را برای توسعه در پیش گرفتند. این موضوع شامل کنترل قیمت‌های کلان اقتصادی، مانند نرخ ارز و نرخ بهره، و قیمت‌های خرد کالاها و خدمات بود. همچنین، شامل اعمال محدودیت‌های کمی بر تجارت و ایفای نقش قابل توجه در تهیه و تولید طیف وسیعی از کالاها و خدمات از جمله کالاهای طبقه‌بندی شده به‌عنوان کالاهای خصوصی بود (چن^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

با وجود این، در طول دهه ۱۹۸۰ تدابیری برای تمرکززدایی اقتصاد از طریق خصوصی‌سازی شرکت‌های بخش عمومی، تمرکززدایی از مدیریت بیش‌ازحد متمرکز دولتی و تقویت دولت‌های محلی از طریق واگذاری وظایف مختلف ابداع شد که قبلاً به واحدهای دولت مرکزی سپرده شده بود. همچنین، کمک‌کنندگان و دولت‌ها به نقش مهم سازمان‌های غیردولتی (NGO) در ارائه خدمات به جامعه پی بردند و شروع به ابداع راه‌ها و ابزارهایی کردند تا آنها را با تلاش‌های توسعه به شیوه‌ای هماهنگ، در چارچوب سیاست‌های تمرکززدایی ملی هم‌راستا کنند (دینگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۹).

به‌طورکلی، هدف تمرکززدایی سیاسی، واگذاری قدرت تصمیم‌گیری سیاسی به دور از دولت مرکزی است. تمرکززدایی سیاسی اغلب مبتنی بر این دیدگاه است که تمرکز بیش‌ازحد قدرت سیاسی یک مشکل است و تقسیم قدرت‌های سیاسی کنترل‌ها و توازن‌های لازم برای تضمین دموکراسی را بهتر میسر می‌کند. تمرکززدایی سیاسی بر جنبه‌های نهادی و سیاسی تمرکززدایی (به‌جای نتایج اقتصادی یا کارایی آن) تمرکز دارد. هدف تمرکززدایی سیاسی، تقویت فرآیندهای دموکراتیک‌سازی و افزایش مشارکت شهروندان با تفویض قدرت تصمیم‌گیری بیشتر به شهروندان یا نمایندگان منتخب آنهاست. تمرکززدایی اداری مسئولیت عملیاتی را از یک سطح بالاتر به سطح پایین‌تر سازمان منتقل می‌کند. تمرکززدایی اداری مسئولیت را تعیین و بودجه را تأمین می‌کند؛ اما قدرت تصمیم‌گیری کامل را مجدداً توزیع نمی‌کند. تمرکززدایی اداری مستلزم تفویض اختیار است. تفویض اختیار، مسئولیت ارائه خدمات را از مرکز به سطح زیرملی با برخی اختیارات تصمیم‌گیری منتقل می‌کند. در صورت تفویض اختیار، دولت‌های محلی فقط تا حدی از نظر مالی مستقل خواهند بود؛ زیرا همچنان توسط دولت مرکزی نظارت و کنترل می‌شوند. از این‌رو، مسئولیت نهایی خدمات تفویض شده برعهده دولت مرکزی است (قدردانی و اسلامی، ۱۴۰۰).

1. Chen

2. Ding

حکمرانی مطلوب

حکمرانی می‌تواند کاستی‌های خاص دولت و بازار را در مقررات و هماهنگی جبران کند؛ اما هرگز نوش دارو^۱ نیست. همان‌طور که دولت و بازار ممکن است در تخصیص منابع اجتماعی شکست بخورند، حکمرانی نیز می‌تواند شکست بخورد. بنابراین، چالش طبیعی پیش روی دانشمندان این است که چگونه بر شکست آن فائق آمده و آن را مؤثرتر کنند. در پاسخ به این چالش، بسیاری از پژوهشگران و سازمان‌های بین‌المللی مفاهیمی مانند فراحاکمیت، حکمرانی سالم، حکمرانی مؤثر و حکمرانی مطلوب را ارائه کرده‌اند. در میان آنها، تأثیرگذارترین واژه «حکمرانی مطلوب» است. حکمرانی مطلوب، نشان‌دهنده همکاری فعال و سازنده بین دولت و شهروندان است و رمز موفقیت آن در اختیارات مشارکت‌کنندگان (شهروندان یک کشور) در اداره سیاسی نهفته است (زربیان^۲ و همکاران، ۲۰۲۳).

تنها زمانی که شهروندان از قدرت سیاسی کافی برای شرکت در انتخابات، سیاست‌گذاری، اداره و نظارت برخوردار باشند، می‌توانند دولت را تشویق کنند و با آن دست‌به‌دست هم دهند تا اقتدار و نظم عمومی را ایجاد کنند. ظاهراً دموکراسی تنها مکانیسم عملی است که می‌تواند از قدرت سیاسی کاملاً آزاد و برابر متعلق به شهروندان محافظت کند. از این رو، حکمرانی مطلوب به‌طور ارگانیک با دموکراسی ترکیب می‌شود. در یک نظام استبدادی، زمانی که نظام در بهترین حالت خود قرار دارد، امکان داشتن حکومت خوب وجود دارد؛ اما داشتن حکمرانی مطلوب غیرممکن است. حکمرانی مطلوب تنها در یک نظام سیاسی آزاد و دموکراتیک امکان‌پذیر است؛ زیرا بدون آزادی و دموکراسی نمی‌تواند ظهور کند (جاجا و آدیتیا، ۲۰۲۲^۳).

به‌طور خلاصه، حکمرانی مطلوب به فرآیند مدیریت عمومی اطلاق می‌شود که منافع عمومی را به حداکثر می‌رساند. یکی از ویژگی‌های اساسی آن این است که نوعی مدیریت مشارکتی زندگی عمومی است که هم توسط دولت و هم از سوی شهروندان انجام می‌شود و یک رابطه جدید بین دولت سیاسی و جامعه مدنی و نیز وضعیت بهینه آن دو است. برای جمع‌بندی تمام دیدگاه‌های حکمرانی مطلوب، می‌توان دید که حکمرانی مطلوب شش اصل اساسی دارد که عبارت‌اند از: مشروعیت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، حاکمیت قانون، پاسخگویی، و اثربخشی (موتیلال^۴ و همکاران، ۲۰۲۱).

1. panacea

2. Zerbian

3. Jaja & aditya

4. Motilal

بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد اگرچه حکمرانی مطلوب و تمرکززدایی اساساً مفاهیمی مجزا هستند، اما برخی هم‌پوشانی‌های ماهیتی دارند که این دو مفهوم را به یکدیگر نزدیک می‌کند. به‌دیگرسخن، می‌توان تمرکززدایی را ابزاری برای تحقق حکمرانی مطلوب در نظر گرفت. ازسوی‌دیگر، تمرکززدایی یک مفهوم عام نیست که در هر کشور یا جامعه‌ای به شکلی یکسان تعریف شود؛ بلکه تحقق آن مستلزم توجه به شرایط و مختصات ویژه هر کشور است. به‌عنوان مثال، به‌راحتی نمی‌توان الگوی تمرکززدایی در یک کشور آمریکای شمالی را به شرایط کشوری در خاورمیانه تعمیم داد.

ازاین‌رو، پژوهش حاضر سعی دارد الگویی از تمرکززدایی ویژه کشور ایران ارائه دهد. دراین‌راستا، این سؤالات در پژوهش حاضر تعریف شده است: ۱. مدل عدم‌تمرکز (سیاسی - اقتصادی) در استان‌های ایران در راستای حکمرانی مطلوب از چه ابعادی تشکیل می‌شود؟ ۲. اعتبار مدل پیشنهادی در این پژوهش تا چه حد است؟

پیشینه تحقیق

سوانسون و کی^۱ (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر تمرکززدایی اقتصادی بر رفاه عمومی شهروندان پرداخته‌اند. این تحقیق که در ایالات متحده انجام شده است، نشان می‌دهد رابطه مثبتی بین سطح تمرکززدایی اقتصادی و بهبود رفاه شهروندان در دو دهه اخیر وجود داشته است. فوا^۲ (۲۰۲۲) مطالعه‌ای با عنوان تمرکززدایی، ظرفیت‌سازی و ارائه خدمات دولتی در دوران پس از فروپاشی شوروی انجام داده است. این مقاله برگرفته از داده‌های یکی از رادیکال‌ترین موارد اخیر عدم‌تمرکز مالی و اداری است: روسیه پس از شوروی از اواسط دهه ۱۹۹۰ تا اوایل دهه ۲۰۰۰. این مقاله نشان می‌دهد که میزان ظرفیت‌سازی جوامع محلی، یک پیش‌بینی‌کننده قوی راجع به موفقیت تمرکززدایی و بهبود ارائه خدمات عمومی است.

شهباز و همکاران (۲۰۲۲) مطالعه‌ای با عنوان تأثیر تمرکززدایی مالی بر بهبود مدیریت کلان انرژی در کشور چین انجام داده‌اند. نتایج نشان می‌دهد تمرکززدایی مالی تأثیری مثبت بر تقاضا برای انرژی‌های تجدیدپذیر دارد. به‌دیگرسخن، تمرکززدایی مالی می‌تواند به افزایش تقاضای انرژی‌های تجدیدپذیر کمک کند. پرمای، کریستینا و گوناوان^۳ (۲۰۲۱) مطالعه‌ای با عنوان

1. Swanson & Ki

2. Foa

3. Permai, Christina & Gunawan

تمرکززدایی مالی و تأثیر آن بر عملکرد اقتصادی با استفاده از رگرسیون وزن‌دار جغرافیایی انجام داده‌اند. با استفاده از داده‌های مربوط به کشورهای اروپایی، آفریقایی و آمریکای لاتین این نتیجه حاصل شد که تمرکززدایی مالی به شکل بالقوه می‌تواند بر عملکرد اقتصادی تأثیر داشته باشد؛ اما میزان این تأثیرگذاری متناسب با منطقه جغرافیایی (کشور مورد مطالعه) متفاوت است. چیگبو (۲۰۲۱) متدلوژی ساخت شاخص‌های حکمرانی مطلوب را نشان می‌دهد. در این مطالعه حکمرانی مطلوب از چهار شاخص اصلی حاکمیت قانون، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت مقررات، توسعه و پیشرفت اجتماعی تشکیل شده است. هرکدام از این شاخص‌ها از مؤلفه‌های مختلفی تشکیل شده‌اند.

حکیمی‌گیلانی و همکاران (۱۴۰۲) مطالعه‌ای با عنوان روابط متقابل مردم و حکومت در نسبت با ویژگی‌های حکمرانی مطلوب (مطالعه موردی: نهج البلاغه) انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد حاکمیت قانون، اجماع‌گرایی، شفافیت، پاسخ‌گویی، برابری و فراگیری، اثربخشی و کارایی، مسئولیت‌پذیری، ثبات سیاسی و چشم‌انداز استراتژیک از جمله ویژگی‌های حکمرانی مطلوب است که در اسلام نیز به آن اشاره شده است.

محمودی‌کیا (۱۴۰۱)، پژوهشی با عنوان نظریه‌ای برای فهم چیستی و چگونگی تحقق الگوی اسلامی ایرانی از «حکمرانی مطلوب»، انجام داده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد الگوی اسلامی ایرانی از حکمرانی خوب بر پایه بنیان‌های مفهومی و مقولات محوری همچون «تضمین سعادت دنیوی و اخروی افراد جامعه»، «نقد نگرش تک‌ساحتی به انسان در الگوی حکمرانی خوب پارادایم غربی»، «حاکمیت خوانش اسلام فقاهتی روزآمد و خردگرا» و «لزوم تحقق الگوی دینی از مردم‌سالاری» استوار است.

پناهی و همکاران (۱۴۰۱)، پژوهشی با عنوان اعتبارسنجی الگوی حکمرانی خوب از منظر اقتصادی انجام دادند. نتایج نشان می‌دهد بهبود سیاست‌های اقتصادی و شفاف‌سازی اطلاعات و اقدامات اقتصادی بر مبارزه با فساد و پاسخگویی عمومی اثر می‌گذارد.

خانزادی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان بررسی اثرات تمرکززدایی مالی بر سطح رفاه اجتماعی در استان‌های ایران به این نتیجه رسیدند که صرف افزایش تمرکززدایی، رفاه را افزایش نمی‌دهد؛ بلکه ابتدا باید زیربنای لازم برای واگذاری امور به استان‌ها و قدرت خودگردانی استان‌ها ارزیابی شود و سپس با استقلال در امور مالی، انتظار محقق شدن و بهبود رفاه اجتماعی در استان‌ها را داشت.

آنچه از مرور پیشینه استنباط می‌شود، این است که تقریباً تمامی محققان به اثرات بالقوه مثبت تمرکززدایی اشاره کرده‌اند. با وجود این، نتایج به دست آمده همواره یکسان نبوده است. در برخی از تحقیقات اشاره شده است که تمرکززدایی با افزایش رفاه عمومی همراه است؛ در حالی که در مطالعه‌ای دیگر صرف تمرکززدایی را تضمینی برای رفاه شهروندان در نظر ندانسته است. از سوی دیگر، اگرچه در تحقیقات قبلی آشکارا بیان نشده است، اما با توجه به نتایج گزارش شده می‌توان استنباط کرد که تمرکززدایی می‌تواند بستری را برای تحقق حکمرانی مطلوب فراهم آورد.

روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته (کیفی-کمی) انجام شده است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان دانشگاهی است که دارای سابقه آموزش در حوزه مدیریتی دولتی و مقالات علمی معتبر در این زمینه هستند. برای تعیین نمونه‌های این پژوهش و تعیین این گروه از خبرگان از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی و هدفمند^۱ استفاده شده است. ملاک تعیین حجم نمونه در این پژوهش، رسیدن به اشباع نظری است که بعد از چهارده مصاحبه اشباع نظری حاصل شده است.

برای نمونه‌گیری از تکنیک گلوله برفی استفاده شده است. جامعه آماری مرحله کمی، مدیران ارشد و میانی استانداری و سازمان برنامه و بودجه و مدیران ادارات کل در استان‌های تهران، اصفهان، کردستان، خوزستان بودند (N=183). با توجه به اینکه تعداد جامعه مورد مطالعه محدود می‌باشد، کل جامعه مورد مطالعه به طور کامل و غیرتصادفی به عنوان نمونه مورد بررسی استفاده شده است. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در بخش کیفی، مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته است. جهت تعیین روایی و پایایی مصاحبه‌ها از دو روش بازآزمون و توافق دوکدگذار استفاده شده است.

در بخش کمی، برای آزمون این فرضیات تحقیق، از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته شامل ۱۴۷ گویه برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. گویه‌های پرسش‌نامه دقیقاً بر مبنای شاخص‌های شناسایی شده در فاز کیفی تحقیق تدوین شده است. در این پژوهش از روش تئوری داده‌بنیاد برای تحلیل داده‌های کیفی استفاده شده است. تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از نرم‌افزار Maxqda نسخه ۲۰۲۰ انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات تحقیق از آمار استنباطی و تکنیک حداقل مربعات جزئی (PLS) نسخه ۲۰۲۴ استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

در جدول شماره ۱، مشخصات دموگرافیک خیرگان شرکت‌کننده در مصاحبه به تفکیک جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه کاری ارائه شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی خیرگان

درصد	فراوانی	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	
%۶۴/۲۹	۹	مرد	جنسیت
%۳۵/۷۱	۵	زن	
%۳۵/۷	۵	کمتر از ۳۵ سال	سن
%۰/۵۰	۷	۳۵ تا ۴۵ سال	
%۱۴/۳	۲	۴۵ سال و بیشتر	تحصیلات
%۴۲/۸۶	۶	کارشناسی ارشد	
%۵۷/۱۴	۸	دکتری	
%۷/۱	۱	۳ تا ۶ سال	سابقه کاری
%۶۴/۳	۹	۶ تا ۹ سال	
%۲۸/۶	۴	۹ تا ۱۲ سال	
۱۰۰	۱۴	کل	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

جدول ۲: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه در بخش کمی

درصد	فراوانی	طبقات	ویژگی
۸۱	۱۴۴	مرد	جنسیت
۱۹	۳۴	زن	
۱۸	۳۲	کمتر از ۳۵ سال	سن
۵۰	۸۹	۳۶ تا ۴۵ سال	
۳۲	۵۷	۴۶ سال و بالاتر	
۱۳	۲۴	۱-۱۰	سابقه کار
۳۹	۶۸	۱۱-۲۰	
۴۸	۸۶	بالای ۲۱ سال	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام‌شده چند مصاحبه نمونه انتخاب شده و کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی، برای هرکدام از مصاحبه‌ها باهم مقایسه شده‌اند (درصد پایایی = تعداد توافقات * ۲ / تعداد کل داده‌ها * ۱۰۰٪). در این پژوهش سه مصاحبه به‌عنوان نمونه انتخاب شده و با فاصله زمانی یک ماه مجدداً کدگذاری شده‌اند. با توجه به اینکه میزان پایایی بازآزمون ۸۸ درصد است و این مقدار بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری موردقبول است.

برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار، از یکی از دانشجویان مدیریت درخواست شد تا در این آزمون به عنوان همکار پژوهشی مشارکت کند. درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی استفاده می شود، به این صورت محاسبه می شود (درصد پایایی = تعداد توافقات / ۲ * تعداد کل داده ها * ۱۰۰٪). با توجه به اینکه میزان پایایی دو کدگذار ۷۹ درصد است و این مقدار بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری مورد قبول است.

کدگذاری باز

کدگذاری باز نقطه آغازین تحلیل داده هایی است که از مصاحبه به دست آمده است. برای مثال، در جدول ۳ کدگذاری باز متن مصاحبه اول پژوهش ارائه شده است:

جدول ۳: کدگذاری اولیه (باز) متن مصاحبه اول

نکات مهم	شماره کد	کدهای باز (مفاهیم)
تمرکززدایی انتقال اختیار و مسئولیت وظایف عمومی از دولت مرکزی به سازمان های دولتی تابع یا شبه مستقل و یا بخش خصوصی یک مفهوم پیچیده و چندوجهی است.	IIA1	انتقال اختیار
	IIA2	مفهوم چندوجهی
انواع تمرکززدایی عبارت اند از تمرکززدایی سیاسی، اداری، مالی و بازار.	IIA3	تمرکززدایی سیاسی
	IIA4	تمرکززدایی اداری
	IIA5	تمرکززدایی مالی
	IIA6	تمرکززدایی بازار
حکمرانی مطلوب به فرآیند مدیریت عمومی اطلاق می شود که منافع عمومی را به حداکثر می رساند.	IIA7	فرآیند مدیریت عمومی
	IIA8	به حداکثر رساندن منافع عمومی
یکی از ویژگی های اساسی آن این است که نوعی مدیریت مشارکتی زندگی عمومی است که هم توسط دولت و هم از سوی شهروندان انجام می شود و یک رابطه جدید بین دولت سیاسی و جامعه مدنی و نیز وضعیت بهینه آن دو است	IIA9	مدیریت مشارکتی زندگی عمومی
	IIA10	رابطه جدید بین دولت سیاسی و جامعه مدنی
تمرکززدایی به عنوان ابزار کارآمدی جهت افزایش کارایی بخش عمومی عمل می کند؛ هر چند دارای پیامدهای نامطلوبی همچون ایجاد عدم تعادل های افقی میان دولت های محلی و به خطر افتادن ثبات کلان اقتصادی نیز هست	IIA11	ابزاری جهت افزایش کارایی بخش عمومی
	IIA12	ایجاد عدم تعادل افقی
	IIA13	به خطر افتادن ثبات کلان اقتصادی
چنین سیاست هایی می تواند به اهدافی مانند افزایش رفاه، کارایی و در نهایت رشد اقتصادی منجر شود.	IIA14	رشد اقتصادی
	IIA15	کارایی
	IIA16	افزایش رفاه
اعطای اختیار تصمیم گیری لازم و کافی به مقامات و سازمان ها و انجمن های محلی و شهرداری ها به منظور ایجاد زمینه مساعد جهت مشارکت هرچه بیشتر مردم در تعیین سرنوشت خویش	IIA17	ایجاد زمینه مشارکت مردم در سرنوشت خویش
	IIA18	اعطای اختیار تصمیم گیری

(منبع: یافته های پژوهش)

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری دومین مرحله تجزیه و تحلیل در نظریه پردازیه داده بنیاد است. براساس «رهیافت نظام مند» استراوس و کوربین (۱۹۹۸) مقوله‌های استخراج شده از داده‌های خام مصاحبه در قالب الگویی به نام الگوی کدگذاری محوری گردآوری می‌شوند.

جدول ۴: پارادایم و مقوله‌های پژوهش حاصل از کدگذاری محوری

پارادایم محوری	مقوله
شرایط علی	تمرکززدایی سیاسی- اقتصادی
	برنامه‌ریزی
	شایستگی
راهبردها	انعطاف‌پذیری
	توسعه اجتماعی
	مدیریت اقتصادی
شرایط مداخله‌گر	ارتقای مشارکت عمومی
	تمرکززدایی محیطی
شرایط زمینه‌ای	پاسخگویی
	توانمندسازی عمومی
	مسئولیت‌پذیری
پیامدها	تمرکززدایی مبتنی بر حکمرانی
	کارایی و اثربخشی
	شکل‌گیری وفاق عمومی عدالت‌طلبی

(منبع: یافته‌های پژوهش)

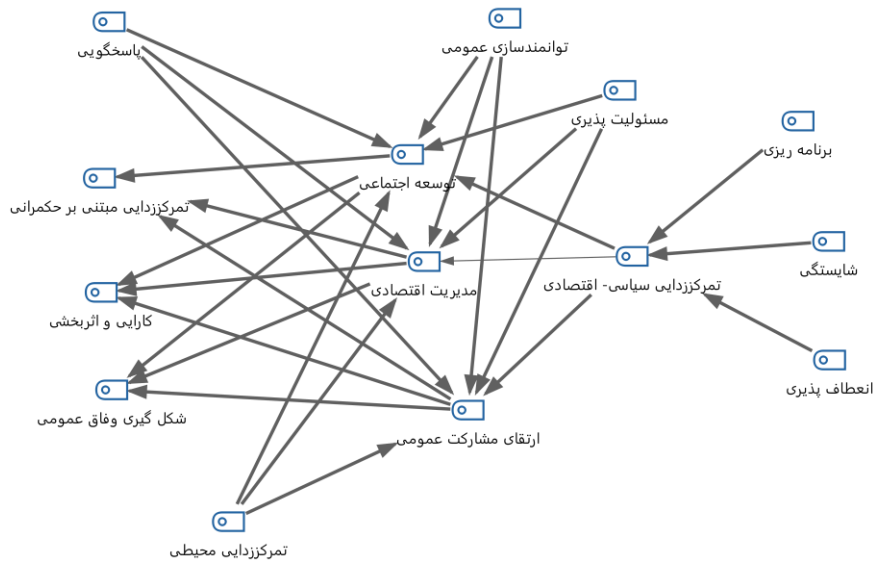
کدگذاری گزینشی

در گام نخست، با بررسی وضعیت موجود، داده‌های به‌دست آمده در ۹ مقوله اصلی طبقه‌بندی می‌شوند. با نظر استادان و کارشناسان امر، از تمامی شاخص‌های به‌دست آمده از تحلیل کیفی ۱۴ مصاحبه، شامل ۹ مقوله و تعداد ۳۰ شاخص جهت تدوین مدل عدم‌تمرکز (سیاسی- اقتصادی) در راستای حکمرانی مطلوب به‌کار گرفته شده است. شکل ۱، نشان‌دهنده مدل پارادایمی مدل عدم‌تمرکز (سیاسی- اقتصادی) در راستای حکمرانی مطلوب می‌باشد.

شکل ۱: مدل پارادایمی

همچنین، در شکل ۲ خروجی نهایی نرم‌افزار MAXQDA20 ارائه شده است:

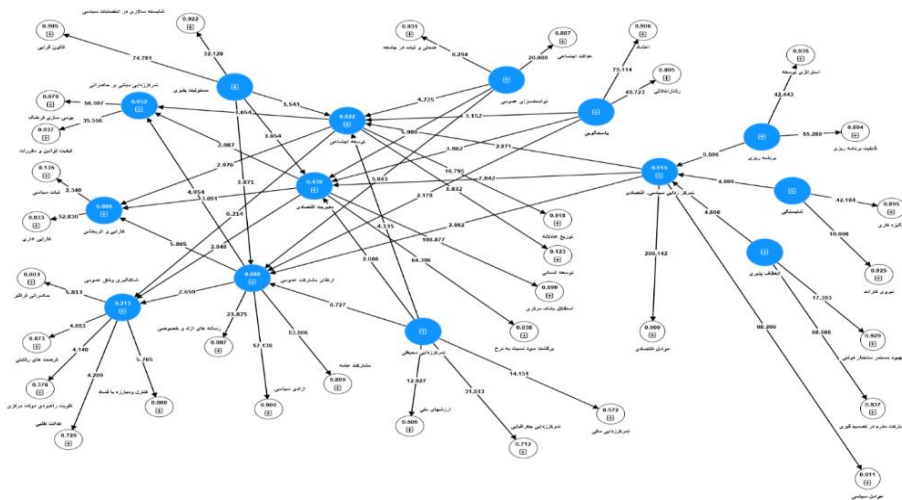
شکل ۲: خروجی نرم‌افزار MAXQDA20

برای بررسی روایی پرسش‌نامه‌ها دو شاخص CVI^1 و CVR^2 سنجیده شده است. نتایج بررسی شاخص روایی محتوای سؤالات نشان می‌دهد CVI همه سؤالات بالاتر از $0/8$ هستند که نتایج روایی محتوای تک‌تک سؤالات است. همچنین، با توجه به اینکه مقدار CVR تک‌تک سؤالات بزرگ‌تر از $0/56$ شده است، نسبت روایی محتوای این پرسش‌نامه تأیید شده است. نتیجه آزمون کی. ام. او نشان می‌دهد مقدار کی. ام. او برای همه مقیاس‌ها بیشتر از $0/6$ است. بنابراین، حجم نمونه از کفایت خوبی برای انجام تحلیل عاملی برخوردار است.

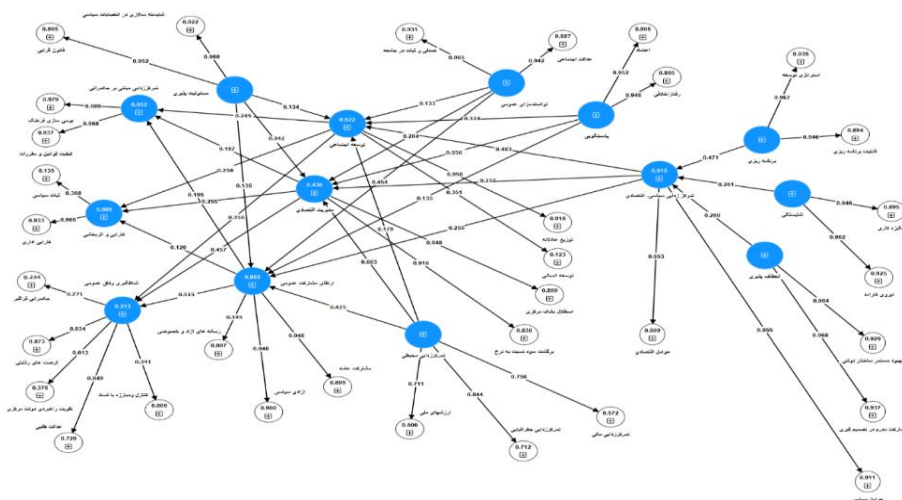
مقدار پایایی آلفای کرونباخ برای تمام متغیرهای حاضر در مدل پژوهش بیش از $0/7$ می‌باشد. بنابراین، متغیر از پایایی آلفای کرونباخ لازم برخوردار است. مقدار پایایی مرکب برای تمام متغیرها حاضر در مدل پژوهش بیش از $0/7$ است. بنابراین، متغیر از پایایی مرکب لازم برخوردار است. همچنین، مقدار پایایی اشتراکی برای تمام متغیرها حاضر در مدل پژوهش بیشتر از $0/5$ می‌باشد. براساس نتایج به‌دست‌آمده مشخص شد که شروط روایی همگرا نیز برقرار است. از این‌رو، روایی همگرا نیز تأیید شده است. نتایج آزمون فورنل-لاکر نیز روایی ابزار را تأیید می‌نماید. آزمون

1. Content Validity Index
2. Content Validity Ratio

ضریب تعیین (R^2) و شاخص GOF (برابر با ۰/۶۹۸) نیز برازش مناسب مدل پژوهش را تأیید می‌کند. نتایج مدل ساختاری پژوهش در شکل‌های ۴ و ۵ بیان شده است (به ترتیب براساس ضریب معناداری و حالت تخمین استاندارد).

شکل ۳: مدل ساختاری درونی در حالت معناداری ضرایب

شکل ۴: مدل ساختاری درونی در حالت تخمین ضرایب استاندارد

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با وجود تأکید بسیاری از مدیران ارشد در نظام حکمرانی کشور راجع به اهمیت تمرکززدایی تاکنون موفقیت زیادی در اجرای چنین سیاست‌هایی مشاهده نشده است. بخشی از این عدم موفقیت ناشی از فقدان یک الگوی منسجم در راستای تمرکززدایی است. از این رو، در پژوهش حاضر با اتکاء به دیدگاه خبرگان و مدیران اجرایی برخی استان‌ها، الگویی در رابطه با عدم‌تمرکز سیاسی-اقتصادی در استان‌های ایران در راستای حکمرانی مطلوب ارائه شده است.

توانمندسازی عمومی، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی به عنوان شرایط زمینه‌ای تحقق حکمرانی مطلوب بر اساس نتایج شناسایی شدند. رشد و توسعه هر جامعه و کشوری به عملکرد کارآمد و مطلوب سازمان‌ها و نهادهای دولتی و به تبع آن عملکرد کارآمد و مطلوب افراد شاغل در این نهادها و سازمان‌ها وابسته است. امروزه با پیچیده شدن روزافزون شرایط سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیراخلاقی و غیرقانونی در محیط‌های کاری، توجه مدیران و رهبران به ایجاد و حفظ اخلاق حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی اجتماعی در همه سازمان‌ها ضرورت پیدا کرده است.

یکی از چالش‌های مدیران کارآمد، در سطوح مختلف چگونگی ایجاد بسترهای مناسب برای عوامل انسانی، شاغل در تمام حرفه‌هاست تا آنها با حس مسئولیت، و تعهد کامل به مسائل در جامعه و حرفه خود به کار پردازند و اصول اخلاقی حاکم بر شغل و حرفه خود را رعایت کنند. همچنین، پاسخگویی مسئله مهم و چالش‌زا در نظام‌های اداری و سیاسی بیشتر کشورها می‌باشد و عدم پاسخگویی مناسب و به موقع کارکنان به ایجاد جبهه بی‌اعتمادی و سردی کارکنان نسبت به سازمان منجر می‌شود.

اخلاق به معنای اعتماد، صداقت، درستی، عدالت، فضائل شهروندی و خدمت به جامعه است که به صورت منشور اخلاقی و قوانین رفتار حرفه‌ای پا به درون سازمان نهادده است. سازمان‌ها با ایجاد یک برنامه مدیریت اخلاقی می‌توانند اخلاقیات را در محیط کار مدیریت کنند. تجربه کشورهای دیگر نیز به وضوح نشان می‌دهد که پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری همبستگی زیادی با تحقق حکمرانی مطلوب دارد (منصور، ۲۰۲۱؛ شهباز و همکاران، ۲۰۲۲).

در رابطه با شرایط علی، سه مقوله اصلی برنامه‌ریزی، شایستگی و انعطاف‌پذیری شناسایی شدند. در حوزه حکمرانی، برنامه‌ریزی عبارت است از: تعیین اهداف و یافتن راه رسیدن به آن و تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در مورد اینکه چه راه‌هایی برای رسیدن به اهداف وجود دارد و طراحی وضعیت مطلوب برای آینده و انتخاب راه‌ها و وسایل رسیدن به آن و طراحی عملیاتی و اجرایی بر مبنای شیوه‌هایی که در اهداف مشخص شده است.

در نگرشی دیگر، برنامه‌ریزی عبارت است از: دست‌یافتن به هدف موردنظر فرآیند برنامه‌ریزی که از هفت عنصر تشکیل شده است که شامل مأموریت سازمانی و تحلیل راهبردی و راهبردها و اهداف بلندمدت و برنامه‌ریزی تلفیقی و برآوردهای مالی و خلاصه اجرایی.

در کشورهای در حال توسعه چند دسته وظیفه اصلی شامل «پی‌ریزی حکومت قانون و تضمین اجرای مقررات»، «ایجاد ثبات اقتصادی کلان»، «ایجاد و ارتقا زیرساخت‌ها»، «ارائه خدمات رفاهی»، «حفاظت از محیط‌زیست» و «تقویت توان تولیدی اقتصاد ملی» را به‌طور خلاصه می‌توان مهم‌ترین فعالیت‌های بخش عمومی عنوان کرد. نتیجه به‌دست‌آمده در مطابقت با یافته‌های مطالعات پیشین (لیواناگ و ویس، ۲۰۱۸؛ هلیول و همکاران، ۲۰۱۸؛ چیگبو، ۲۰۲۱) بر این نکته تأکید دارد که شایستگی یک عامل علی تأثیرگذار در تحقق/عدم تحقق حکمرانی مطلوب است.

تمرکززدایی سیاسی - اقتصادی به‌عنوان پدیده محوری شناسایی شده است. در رابطه با پدیده محوری شاخص‌هایی شامل ثبات سیاسی، وحدت ملی، اصلاح قوانین، نقش نظارتی دولت، نقش سیاست‌گذاری دولت، تقویت قوه مقننه، حاکمیت قانون، دیدگاه راهبردی، کاهش قدرت سیاسی دولت مرکزی، افزایش مشروعیت سیاسی، افزایش کارایی نظام، قدرت بسط سیاست‌ها، قدرت اجرای سیاست‌ها، افزایش رابطه نزدیک‌تر بین مردم و حکومت، توسعه احزاب سیاسی کثرت‌گرا، کاستن از مرکزیت بیش از حد امور در پایتخت، و غیره شناسایی شده‌اند.

تمرکززدایی و تشکیل حکومت محلی فرآیندی پیچیده و طولانی است که جهت افزایش مشارکت تمامی افراد یک جامعه در فرایند توسعه براساس ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها و منابع محل عمل می‌کند. در تمرکززدایی، دولت مرکزی اختیار تصمیم‌گیری را به نهادهای محلی واگذار می‌کند که متصدیان آنها توسط مردم همان محل انتخاب شده‌اند؛ اما عملکرد آنها تحت کنترل و نظارت حکومت مرکزی است. به‌عبارتی بهتر، تمرکززدایی به اختیار عمل نسبی دولت‌های محلی در زمینه تعیین اهداف، تدارک منابع و اداره و اجرای سیاست‌های عمومی اشاره دارد.

تمرکززدایی موجب تسهیل و تسریع در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود. رقابت بین دولت‌های محلی را افزایش می‌دهد. توسعه منطقه‌ای به همراه می‌آورد و با نزدیک کردن دولت به مردم موجب افزایش شفافیت و پاسخگویی می‌شود. در موادی از قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور نیز به بحث تمرکززدایی اشاره شده است. نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های فوا (۲۰۲۲)، لیو و همکاران (۲۰۱۹)، چن و همکاران (۲۰۲۲) و مادهانی (۲۰۲۰) مطابقت دارد.

همچنین، توسعه اجتماعی، مدیریت اقتصادی و ارتقای مشارکت عمومی به‌عنوان راهبردهای اصلی در رابطه با حکمرانی مطلوب شناسایی شده‌اند. توسعه اجتماعی در کنار مفاهیمی همچون

نظم اجتماعی، مشارکت اجتماعی، تعلق اجتماعی و اعتماد اجتماعی معنا می‌یابد. توسعه اجتماعی از دیدگاه‌های متفاوت معناهاى مختلفی را دارد؛ از جمله گذر از جامعه سنتی به صنعتی یا مدرن از طریق تقسیم کار، که در نظر دورکیم مطرح بود، و دیگرانی که آن را به معنای سرمایه اجتماعی، هویت انسانی، عقلانیت ارتباطی، اعتماد، انسان بودن و غیره می‌گرفتند. در ایران، این مفهوم با شاخص‌های هویت و اعتماد اجتماعی بیشتر مدنظر بوده است.

توسعه اجتماعی هسته اصلی نیازها و آمال «مردم سراسر جهان»، «هسته اصلی نیازها و آمال دولت‌ها»، و هسته اصلی نیازها و آمال تمامی بخش‌های «جامعه مدنی» را تشکیل می‌دهد. به لحاظ اقتصادی و اجتماعی، پربازده‌ترین سیاست‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها آنهایی هستند که به مردم بیشترین فرصت را در بهره‌گرفتن از توانایی‌ها، منابع و موقعیت‌ها می‌دهند. همچنین، باید گفت: مشارکت اجتماعی فرایندی است که از طریق آن، شخصیت اجتماعی انسان‌ها شکل می‌گیرد و آنان را برای انجام کارهای مشترک گروهی آماده می‌کند. مشارکت امری است که می‌تواند در ساحت‌های گوناگون از جمله همکاری سازگار، پذیرش، همبستگی، همیاری، یکپارچگی و تعامل تحقق یابد. مؤلفه‌های شناسایی شده با یافته‌های رشیدی و همکاران (۱۴۰۰)، کامپاناله و همکاران (۲۰۲۱)، کانار و همکاران (۲۰۱۹)، استپتو و همکاران (۲۰۱۹)، هلیول و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

همچنین، براساس نتایج به‌دست‌آمده، تمرکززدایی محیطی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر شناسایی شدند. نکته قابل‌ذکر در رابطه با شرایط مداخله‌گر این است که شرایط یادشده الزاماً عوامل مختل‌کننده نیستند؛ بلکه عواملی هستند که نقش تعدیل‌گر را ایفا می‌کنند. به‌دیگر سخن، عوامل مداخله‌گر می‌توانند تأثیرات منفی یا مثبت داشته باشند. در رابطه با شرایط مداخله‌گر، شاخص‌هایی شامل افزایش بهره‌وری فعالیت‌های بخش عمومی، مدیریت کارآمدتر منابع، تأمین مالی خود، تأمین مالی مشترک، درآمد از طریق مالیات، سیاست توسعه بازار، تأمین مالی برنامه‌های بخش دولتی از طریق بازار سرمایه، پاسخگویی، قدرت تخصیص منابع به فعالیت‌های مختلف، تغییر ساختار مخارج عمومی، بهبود بازایی هزینه‌ها، کارایی بیشتر نظام مالی، اثربخشی، کنترل فساد، تغییر محل مشاغل، تغییر محل قدرت، تسهیل کنترل ملی، ایجاد تغییرات منطقه‌ای، ایجاد واحدهای سیاسی محلی، اصلاح نهادهای زیربنایی، و تسریع در تنظیم طرح‌های عمرانی شناسایی شده است. این یافته‌ها تا حد زیادی با نتایج منصور (۲۰۲۱)، گراهام (۲۰۱۹)، فوا (۲۰۲۲) و ماکارا (۲۰۱۸) همخوانی دارد.

نتایج حاصل از اعتبارسنجی مدل در بخش کمی، نشان می‌دهد مدل پیشنهادی در این پژوهش از اعتبار مناسبی برخوردار است و تمامی فرضیه‌های تحقیق نیز مورد تأیید قرار گرفته است. در رابطه با شایستگی به‌عنوان یکی از شرایط علی شناسایی شده در این پژوهش توصیه می‌شود که دولت، زمینه مشارکت مردم را فراهم آورد. همچنین، لازم است تریبون‌های بیشتری در اختیار نمایندگان اقشار مختلف جامعه اعم از جمعیت روستایی، اصناف و غیره قرار داده شود تا از این طریق زمینه حضور فعالانه‌تر آنها فراهم آید.

در رابطه با شرایط مداخله‌گر اکیداً توصیه می‌شود که با بازنگری در سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، زمینه ورود سرمایه خارجی به طرح‌های عمرانی دولت افزایش یابد. در رابطه با راهبردها و باعنایت به مقوله‌هایی مانند توسعه اجتماعی، مدیریت اقتصادی و ارتقای مشارکت عمومی توصیه می‌شود که با به‌کارگیری افراد متخصص (که به‌جد کمبود آن در دولت‌های ایران حس می‌شود) بهره‌وری نیروی انسانی و مهم‌تر از آن بهره‌وری پروژه‌های دولتی افزایش یابد.

از سوی دیگر، پیشنهاد می‌شود با توسعه فعالیت‌های مشترک دولتی - خصوصی، میزان جذب سرمایه و دانش فنی از بخش خصوصی افزایش پیدا کند؛ زیرا چنین مشارکت‌هایی خود یکی از مهم‌ترین رویکردهای تمرکززدایی به‌شمار می‌رود. در رابطه با تمرکززدایی اقتصادی - سیاسی به‌عنوان پدیده محوری کاستن از مرکزیت بیش از حد امور در پایتخت و حمایت از دموکراسی پیشنهاد می‌شود. در رابطه با بهبود کارایی و اثربخشی به‌عنوان یکی از پیامدها، مهم‌ترین توصیه‌ای که به دولت می‌شود، گسترش دولت الکترونیک است. ایجاد یک شبکه ملی اطلاعات، افزایش اتوماسیون فعالیت‌های اداری و در مجموع، استفاده حداکثری از فناوری اطلاعات و ارتباطات از مهم‌ترین توصیه‌هایی است که در این زمینه ارائه می‌شود.

منابع

۱. احمدی، مرضیه، و علیخان گرگانی، روح‌الله (۱۴۰۰). تمرکززدایی مالی تعادل عمودی و توسعه منطقه‌ای در ایران (مطالعه موردی: استان‌های ایران). پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، ۲۱ (۱)، ۱۴۷-۱۸۲. DOR: 20.1001.1.17356768.1400.21.1.3.1
۲. پناهی، اسماعیل، آرایی، وحید، و جمشیدی، مینا (۱۴۰۱). اعتبارسنجی الگوی حکمرانی خوب از منظر اقتصادی. فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۱۰ (۲)، ۲۱۳-۲۳۹. Dio: 20.1001.1.23295599.1401.10.2.11.7
۳. حمدوی، شهرام، کیاکجوری، کریم، و صابری‌نیکو، سیده‌زهرا (۱۴۰۰). بازتاب حکمرانی خوب در سیرالملوک خواجه نظام‌الملک طوسی، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۹ (۳)، ۲۹-۵۶.
۴. خانزادی، آزاد، منوچهری‌تبار، سپیده، و تیغی، سحر (۱۴۰۰). بررسی اثرات تمرکززدایی مالی بر سطح رفاه اجتماعی در استان‌های ایران؛ رویکرد روش گشتاورهای تعمیم‌یافته. مدل‌سازی اقتصادی‌سنجی، ۶ (۲)، ۳۳-۶۳. Dio: 10.22075/jem.2021.22172.1546
۵. رشیدی، سعید، کمانی، سیدمحمدحسین، و موغلی، علیرضا (۱۴۰۰). تأثیر به‌کارگیری حکمرانی شبکه‌ای، بر عناصر مدیریت بحران در بلایای طبیعی در سازمان‌های مرتبط با بحران استان کهگیلویه و بویراحمد. مسکن و محیط روستا. ۴۰ (۱۷۳)، ۷۵-۸۸. DOI: 10.22034/40.173.75
۶. قدردانی، سیدمحمدرضا، و اسلامی، روح‌الله (۱۴۰۰). جایگاه مدیریت محله محور در حقوق اداری ایران. حقوق اداری. ۹ (۲۸)، ۱۸۹-۲۱۲. Dio: 10.52547/qjal.9.28.189
۷. حکیمی‌گیلانی، احمد، اخترشهر، علی، و ابراهیمی‌ورکیانی، محمود (۱۴۰۲). روابط متقابل مردم و حکومت در نسبت با ویژگی‌های حکمرانی مطلوب (مطالعه موردی: نهج‌البلاغه)، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۱۱ (۱)، ۹۷-۱۲۵. Dio: 20.1001.1.23295599.1402.11.1.2.3
۸. محمودی‌کیا، محمد (۱۴۰۱). نظریه‌ای برای فهم چیستی و چگونگی تحقق الگوی اسلامی ایرانی از «حکمرانی مطلوب»، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۱۰ (۲)، ۶۵-۸۶. Dio: 20.1001.1.23295599.1401.10.2.5.1

۹. نقیعی، محمد، و تنهایی دیلمقانی، مجید (۱۳۹۶). اثرات تمرکززدایی مالی بر شاخص توسعه انسانی در ایران. *اقتصاد مالی*، ۱۱(۳۸)، ۱۲۱-۱۳۸.

Dio: 20.1001.1.25383833.1396.11.38.7.8

10. Campanale, C., Mauro, S. G., & Sancino, A. (2021). Managing co-production and enhancing good governance principles: insights from two case studies. *Journal of Management and Governance*, 25(1), 275-306. <https://doi.org/10.1007/s10997-020-09508-y>.
11. Canare, T., & Francisco, J. P. (2019). Decentralization, fiscal independence, and poverty in the Philippines. *Public Budgeting & Finance*, 39(4), 94-117. <https://doi.org/10.1111/pbaf.12241>.
12. Chen, S., Liu, X., & Lu, C. (2022). Fiscal decentralization, local government behavior, and macroeconomic effects of environmental policy. *Sustainability*, 14(17), 11069. <https://doi.org/10.3390/su141711069>.
13. Chigbu, U. E. (2021). The quest for “Good Governance” of urban land in Sub-Saharan Africa: insight into Windhoek, Namibia. *In Land Issues for Urban Governance in Sub-Saharan Africa* (pp. 17-34). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-52504-0_2.
14. Choi, J., Naderpajouh, N., Yu, D. J., & Hastak, M. (2019). Capacity Building for an Infrastructure System in Case of Disaster Using the System's Associated Social and Technical Components. *Journal of Management in Engineering*, 35(4), 04019013. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)ME.1943-5479.0000697](https://doi.org/10.1061/(ASCE)ME.1943-5479.0000697).
15. Datnow, A., Lockton, M., & Weddle, H. (2021). Capacity building to bridge data use and instructional improvement through evidence on student thinking. *Studies in Educational Evaluation*, 69, 100869. <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2020.100869>.
16. Ding, Y., McQuoid, A., & Karayalcin, C. (2019). Fiscal decentralization, fiscal reform, and economic growth in china. *China Economic Review*, 53, 152-167. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2018.08.005>.
17. Elisa, N., Yang, L., Chao, F., & Cao, Y. (2018). A framework of blockchain-based secure and privacy-preserving E-government system. *Wireless networks*, 1-11. <https://doi.org/10.1007/s11276-018-1883-0>.

18. Foa, R. S. (2022). Decentralization, historical state capacity and public goods provision in Post-Soviet Russia. *World Development*, 152, 105807. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2021.105807>.
19. Graham, R. R. (2019). *Still Dispersed and Decentralized? Evaluating the Influence and Implementation of Smart Growth in Mid-Sized Canadian Cities*. (Doctoral thesis, University of Calgary, Calgary, Canada). Retrieved from <https://prism.ucalgary.ca>. <http://hdl.handle.net/1880/110527>.
20. Hamid, I., Alam, M. S., Kanwal, A., Jena, P. K., Murshed, M., & Alam, R. (2022). Decarbonization pathways: the roles of foreign direct investments, governance, democracy, economic growth, and renewable energy transition. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(33), 49816-49831. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-18935-3>.
21. Helliwell, J. F., Huang, H., Grover, S., & Wang, S. (2018). Empirical linkages between good governance and national well-being. *Journal of Comparative Economics*, 46(4), 1332-1346. <https://doi.org/10.1016/j.jce.2018.01.004>.
22. Huber-Stearns, H. R., Santo, A. R., Schultz, C. A., & McCaffrey, S. M. (2021). Network governance in the use of prescribed fire: roles for bridging organizations and other actors in the Western United States. *Regional Environmental Change*, 21(4), 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10113-021-01850-7>.
23. Hussain, M., & Ismail, M. (2021). Decentralization, participation, devolution and infrastructure development in rural areas: A case study of district Bhakkar, Pakistan. *Asian Journal of Comparative Politics*, 6(2), 143-153. <https://doi.org/10.1177/2057891119900674>.
24. Jaja, T. C., & Aditya, Z. F. (2022). Promoting the Good Governance by Advancing the Role of Parliamentarians and the Term Offices Limitation (Comparing Nigeria and Indonesia). *JILS*, 7, 265-286. URI: <https://ir.nilds.gov.ng/handle/123456789/744>.
25. Keping, Y. (2018). Governance and good governance: A new framework for political analysis. *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*, 11(1), 1-8. <https://doi.org/10.1007/s40647-017-0197-4>.
26. Liu, J., Zhang, X., Lin, J., & Li, Y. (2019). Beyond government-led or community-based: Exploring the governance structure and operating models for

- reconstructing China's hollowed villages. *Journal of Rural Studies*, 93, July 2022, 273-286 <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.10.038>.
27. Liwanag, H. J., & Wyss, K. (2018). What conditions enable decentralization to improve the health system? Qualitative analysis of perspectives on decision space after 25 years of devolution in the Philippines. *PLoS One*, 13(11), e0206809. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0206809>.
28. Lynn Jr, L. E., & Malinowska, A. (2018). How are Patterns of Public Governance Changing in the US and the EU? It's Complicated. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 20(1), 36-55. <https://doi.org/10.1080/13876988.2017.1413867>.
29. Madhani, P. M. (2020). Value Addition Through Good Governance in Corporate Sector: Role of Disclosure and Transparency. by Pankaj M. Madhani: SSRN. <https://ssrn.com/abstract=1518276>.
30. Makara, S. (2018). Decentralisation and good governance in Africa: A critical review. *African Journal of Political Science and International Relations*, 12(2), 22-32. DOI: 10.5897/AJPSIR2016.0973.
31. Mansoor, M. (2021). Citizens' trust in government as a function of good governance and government agency's provision of quality information on social media during COVID-19. *Government Information Quarterly*, 38(4), 101597. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101597>.
32. Motilal, S., Maitra, K., & Prajapati, P. (2021). The Role of Public Practical Reasoning in Good Governance. In *The Ethics of Governance* (pp. 13-40). Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-16-4043-8_2.
33. Pasquier, R. (2021). Devolution, functional decentralization or recentralization? Convergence and divergence in the European territorial governance. In *A research agenda for regional and local government*. Edward Elgar Publishing. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781839106644.00009>.
34. Permai, S. D., Christina, A., & Gunawan, A. A. S. (2021). Fiscal decentralization analysis that affect economic performance using geographically weighted regression (GWR). *Procedia Computer Science*, 179, 399-406. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.01.022>.

35. Rodríguez, V. E. (2018). Decentralization in Mexico: From reforma municipal to solidaridad to nuevo federalismo. *Routledge*. Dio: <https://doi.org/10.4324/9780429501104>.
36. Schmidt, M., Hobbie, H., & Hauser, P. (2021). Measuring interdisciplinarity in the context of sustainability research projects toward capacity building in higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(2), 301-319. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-12-2020-0508>.
37. Shahbaz, M., Rizvi, S. K. A., Dong, K., & Vo, X. V. (2022). Fiscal decentralization as new determinant of renewable energy demand in China: The role of income inequality and urbanization. *Renewable Energy*, 187, 68-80. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2022.01.064>.
38. Steptoe, A., & Fancourt, D. (2019). Leading a meaningful life at older ages and its relationship with social engagement, prosperity, health, biology, and time use. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(4), 1207-1212. DOI: 10.1073/pnas.1814723116.
39. Swanson, J., & Ki, N. (2023). Has the fiscal decentralization of social welfare programs helped effectively reduce poverty across US states?. *The Social Science Journal*, 60(2), 213-234. <https://doi.org/10.1080/03623319.2020.1728510>.
40. Tufail, M., Song, L., Adebayo, T. S., Kirikkaleli, D., & Khan, S. (2021). Do fiscal decentralization and natural resources rent curb carbon emissions? Evidence from developed countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(35), 49179-49190. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-13865-y>.
41. Zerbian, T., & de Luis Romero, E. (2023). The role of cities in good governance for food security: lessons from Madrid's urban food strategy. *Territory, Politics, Governance*, 11(4), 794-812. <https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1873174>.
42. Zuiderwijk, A., Chen, Y. C., & Salem, F. (2021). Implications of the use of artificial intelligence in public governance: A systematic literature review and a research agenda. *Government Information Quarterly*, 38(3), 101577. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101577>.